



**Sorum kommune**  
**Ordfører**

Kommunal- og regionaldepartementet  
Postboks 8112  
Dep  
0032 OSLO

Deres ref. : 06/532-1 MAR  
Vår ref. : 06/1433 OHE  
Dokumentnr. : 6787/06  
Saksbehandler : Odd Hellum  
Arkivkode : 010 &13  
Dato : 04.05.2006  
Gradering :

## **HØRING - RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVING – UTFORDRINGER OG MULIGHETER"**

Vedlagt oversender vi Sorum kommunes uttalelse til ovennevnte rapport, gitt av Sorum økonomi- og administrasjonsutvalg i møte 03.05.2006. Rådmannens saksframlegg ligger også ved.

Med hilsen

Odd Hellum  
Politisk sekretær

Vedlegg:

- Sorum kommunes uttalelse til rapport H-2185
- Rådmannens saksframlegg

## UTSKRIFT AV MØTEBOK

SØRUM KOMMUNE, POSTBOKS 113, 1921 SØRUMSAND TLF 63 82 53 00

**Utvalg:** Økonomi- og administrasjonsutvalget  
**Møtedato:** 03.05.2006  
**Arkivsaknr:** 06/1433  
**Utvalgsaknr:** 39/06

Saksbehandler Odd Hellum  
K-kode 010 &13

### HØRING - RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER"

**Behandling:**

Rådmannens innstilling ble vedtatt enstemmig.

**Vedtak:**

Sorum kommune avgir følgende uttalelse til rapport H-2185 "Elektronisk stemmegiving – utfordringer og muligheter":

1. Det bør raskt legges til rette for og gjennomføres forsøk med elektronisk stemmegiving i Norge. Sorum kommune, som en mellomstor norsk kommune, stiller seg til disposisjon som forsøks-/pilotkommune for elektronisk stemmegiving.
2. Slike forsøk må planlegges for og gjennomføres i en reell valgsituasjon, gjennom et samarbeid mellom den aktuelle valgmyndigheten og en bredt sammensatt statlig nedsatt prosjektgruppe. I slike forsøk må særlig prinsippene om hemmelig stemmegiving og velgerens påvirkethet, velgernes tillit og tiltro til valgets gjennomføring og en betryggende sikring av at avgitte stemmer ikke "blir borte" dersom de elektroniske løsningene skulle svikte være grunnleggende.
3. Det bør i et forsøk med elektronisk stemmegiving vurderes og eventuelt forsøkes flere typer elektroniske plattformer, som for eksempel hjemme-PC/internett, SMS, utplasserte terminaler på offentlige steder, osv.
4. Det må i et forsøk med elektronisk stemmegiving og ved en eventuell senere innføring, i overskuelig framtid være opp til velgeren selv å avgjøre hvordan vedkommende vil avgi sin stemme: Elektronisk eller med papirstemmeseddel, på forhånd eller på valgdagen.
5. Velgere som avgir elektronisk stemme i "ukontrollerte" omgivelser, for eksempel hjemme, må gis anledning til å ombestemme seg/angre gjennom en senere avgitt elektronisk stemme, eller papirstemmeseddel på forhånd, eller ved å avgi stemme på valgdagen. Denne sikkerheten må

ivaretas for å unngå at noen velger avgir endelig stemme gjennom utilbørlig påvirkning eller tvang.

6. De merutgiftene lokale valgmyndigheter har ved å gjennomføre forsøk med elektronisk stemmegivning i forhold til et ordinært valg må dekkes fullt ut av staten, når forsøket gjennomføres som et samarbeid mellom lokal valgmyndighet og sentral valgmyndighet.
7. Slike forsøk bør gjennomføres så fort betryggende systemer og rutiner for de elektroniske valgsystemene, for sikker identifikasjon og autentisering av velgeren, for back-up ved svikt eller sammenbrudd i systemene, osv. er utviklet og til stede.
8. Så snart forsøkene er evaluert, og nødvendige korrigeringer og utbedringer er utført, gjennomføres elektronisk stemmegivning som en, for velgeren valgfri måte å avgi sin stemme på ved siden av tradisjonell stemmegivning med papirstemmeseddel.

Sørumsand 04.05.2006

  
Odd Hellum  
Politisk sekretær

Melding om vedtak til:

- Kommunal- og regionaldepartementet

## Saksutredning med administrasjonens innstilling:

# Saksfremlegg

**Arkivsak:** 06/1433  
**Sakstittel:** HØRING - RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVNING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER"  
**K-kode:** 010 &13  
**Saksbehandler:** Odd Hellum

### Innstilling:

Sørum kommune avgir følgende uttalelse til rapport H-2185 "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter":

1. Det bør raskt legges til rette for og gjennomføres forsøk med elektronisk stemmegivning i Norge. Sørum kommune, som en mellomstor norsk kommune, stiller seg til disposisjon som forsøks-/pilotkommune for elektronisk stemmegivning.
2. Slike forsøk må planlegges for og gjennomføres i en reell valgsituasjon, gjennom et samarbeid mellom den aktuelle valgmyndigheten og en bredt sammensatt statlig nedsatt prosjektgruppe. I slike forsøk må særlig prinsippene om hemmelig stemmegivning og velgerens upåvirkethet, velgernes tillit og tiltro til valgets gjennomføring og en betryggende sikring av at avgitte stemmer ikke "blir borte" dersom de elektroniske løsningene skulle svikte være grunnleggende.
3. Det bør i et forsøk med elektronisk stemmegivning vurderes og eventuelt forsøkes flere typer elektroniske plattformer, som for eksempel hjemme-PC/internett, SMS, utplasserte terminaler på offentlige steder, osv.
4. Det må i et forsøk med elektronisk stemmegivning og ved en eventuell senere innføring, i overskuelig framtid være opp til velgeren selv å avgjøre hvordan vedkommende vil avgi sin stemme: Elektronisk eller med papirstemmeseddel, på forhånd eller på valgdagen.
5. Velgere som avgir elektronisk stemme i "ukontrollerte" omgivelser, for eksempel hjemme, må gis anledning til å ombestemme seg/angre gjennom en senere avgitt elektronisk stemme, eller papirstemmeseddel på forhånd, eller ved å avgi stemme på valgdagen. Denne sikkerheten må ivaretas for å unngå at noen velger avgir endelig stemme gjennom utilbørlig påvirkning eller tvang.
6. De merutgiftene lokale valgmyndigheter har ved å gjennomføre forsøk med elektronisk stemmegivning i forhold til et ordinært valg må dekkes fullt ut av staten, når forsøket gjennomføres som et samarbeid mellom lokal valgmyndighet og sentral valgmyndighet.
7. Slike forsøk bør gjennomføres så fort betryggende systemer og rutiner for de elektroniske valgsystemene, for sikker identifikasjon og autentisering av velgeren, for back-up ved svikt eller sammenbrudd i systemene, osv. er utviklet og til stede.
8. Så snart forsøkene er evaluert, og nødvendige korrigeringer og utbedringer er utført, gjennomføres elektronisk stemmegivning som en, for velgeren valgfri måte å avgi sin stemme på ved siden av tradisjonell stemmegivning med papirstemmeseddel.

For saker som skal videre til kommunestyret, kan innstillingsutvalgene oppnevne en saksordfører.

**En arbeidsgruppe nedsatt av Kommunal- og regionaldepartementet har avgitt en rapport som vurderer om, og evt. hvordan det bør innføres mulighet for å avgi stemme elektronisk ved valg i Norge. Rapporten er sendt på høring til bl.a. landets kommuner.**

**Vedlegg:**

1. Høringsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet datert 13.03.2006.
2. Kapittel 2, arbeidsgruppens anbefalinger, i rapport H-2185 "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

**Andre dokumenter, som ikke er vedlagt:**

- Resterende kapitler i rapport H-2185 "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

**Saksutredning:**

**Bakgrunn for saken:**

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) satte i juni 2004 ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere om, og eventuelt hvordan det bør innføres muligheter for å avgi stemme elektronisk ved politiske valg.

Som bakgrunn for at departementet ønsket disse spørsmålene utredet kan nok bl.a. følgende trekkes fram:

- Elektroniske løsninger innføres på stadig flere områder i samfunnet, så hvorfor ikke også ved valg? (Er dette kanskje en klar forventning, særlig hos yngre velgere?)
- Deltagelsen ved og engasjementet rundt valg i Norge er dalende. Kan elektronisk stemmegivning være ett av tiltakene som kan bidra til å snu, eller stoppe denne tendensen?
- Ytre press, fordi andre land innfører elektronisk stemmegivning.
- Det bør være ukomplisert og raskt å få avgi sin stemme.

Arbeidsgruppens rapport er sendt til en lang rekke instanser med høringsfrist 30. september 2006.

**Saksopplysninger/vurderinger:**

Tiden er utvilsomt godt moden for reelt å vurdere ordninger for elektronisk stemmegivning ved valg i Norge og praktisk gjennomføre forsøk med slik stemmegivning. Det er flere gode grunner til dét, bl.a.:

- Valgdeltagelsen er på rask vei nedover.
- En må anta at mange unge velgere synes at det å gå i et valglokale er "kjedelig".
- Man kan få utført "det meste" på internett eller SMS i dag, bl.a. levere selvangivelsen, betale regninger, avlese/registrere strømforbruk – så hvorfor ikke stemme ved valget på samme måte?

Elektronisk stemmegivning er ikke Løsningen (med stor L) på disse og flere andre problemstillinger knyttet til oppslutningen om valg i Norge. Men det kan være én av flere delløsninger. Vi vet at flere utredninger vedr. valg og valgdeltagelse er på vei, og samlet kan kanskje flere gode tiltak føre til økt engasjement rundt valg og økt valgprosent.

For eksempel blir ikke politikkens vesen mer spennende og fargerikt, eller forskjellen på partiene og sentrale politikere større og klarere for de som synes politikk er "trøtt", og derfor er blant hjemmesitterne ved valget, ved at de får avgi stemmen sin på hjemme-PCen.

Forsøk med elektronisk stemmegivning, og en eventuell innføring av elektronisk stemmegivning gjennom endringer i valgløven, må ikke gjennomføres på en slik måte at de som av forskjellige årsaker ikke ønsker å stemme elektronisk, de som ikke behersker elektronikken, de som føler seg skremt av nye teknologiske løsninger, de som ønsker å bevare høytidsstunden når de pynter seg litt og går

sammen med hele familien til det faste valglokalet, føler seg som mindreverdige eller umoderne velgere.

Arbeidsgruppen er svært tydelige på at elektronisk stemmegivning kun skal være et alternativ før selve valgdagen, på valgdagen er det kun personlig frammøte i et valglokale som bør være mulig.

Dette synet har vi stor forståelse for og gir i prinsippet vår støtte. I valglokalet bør det allikevel vurderes om det i tillegg til ordinær stemmegivning med stemmesedler i papir også skal kunne avgis stemme elektronisk, men da i "kontrollerte" former, på et lukket system som man ikke har tilgang til annet enn i valglokalene på selve valgdagen. Dette prinsippet med kontrollert hemmelig valg på valgdagen, og at en valgdagsstemme opphever eventuelt tidligere avgitte elektroniske stemmer, er nok svært viktig å legge til grunn ved en eventuell innføring av elektronisk stemmegivning. Dét vil være sikkerhetsventilen mot "family voting", mot utilbørlig press eller tvang rettet mot velgeren, eller mot regelrett kjøp av stemmer.

**Utskrift av saken til:**

- KR D

Sørumsand, den 07.04.2006  
Rådmann Rannveig Egerdal Eidet